

Posudek vedoucího práce

Téma DP: Vývoj kartografických vyjadřovacích prostředků pro znázorňování hradů a zámků na starých mapách Čech

Autor: Bc. Petr Neckář

Cílem diplomové práce Bc. Petra Neckáře bylo provedení analýzy kartografických vyjadřovacích prostředků použitých pro znázorňování hradů, zámků a tvrzí na starých mapách Čech v období 1516 - 1720. Součástí práce jsou také rozsáhlé kartometrické analýzy zaměřené na geometrickou přesnost zákresu těchto historických památek, elektronická verze map ve formátu PNG se nachází na autorem vytvořených www stránkách (v době psaní posudku bohužel nefunkčních).

Předložená diplomová práce má 95 stran textu, a 23 stran příloh zahrnujících rejstřík hradů na jednotlivých mapách a výstupy kartometrických analýz především ve formě izolinií měřítko a stočení v závislosti na geografické poloze bodu.

Diplomová práce je rozdělena do 9 kapitol. První kapitola představuje úvod do řešené problematiky, autor se v ní velmi podrobně zabývá problematikou kartografické semiotiky, interpretací bodových jevů či morfograficko analýzou kartografických znaků. Tuto kapitolu považuji za výborně zpracovanou; je patrné, že se autor v této problematice dobře orientuje. Následující kapitola se věnuje “geografickým” a “kartografickým” zmínkám o Čechách v období starověku, raného i pozdního středověku, je doplněna digitalizovanými mapovými výřezy se zákresem střední Evropy a Čech. Kapitola 4 popisuje kartografická díla, která se stala předmětem kartografických analýz (celkem 5), autor vychází převážně z údajů zpracovaných prof. Kuchařem. Drobnou připomínku mám k poněkud nepřesné transkripci názvosloví či jmen autorů, ve kterých se vyskytují chyby (např. “Gerhard Mercator”, “Munster”, “descriptio”).

Za stěžejní kapitoly diplomové práce lze považovat kapitoly 5-7. V kapitole 5 autor upřesňuje, jaké typy objektů budou předmětem jeho analýz. K tomuto bodu mám drobnou poznámku: Na str. 46 uvádí, že za hrad “jsou” považována taková sídla, která autor mapy označil za hrad”. Většina tvůrců map z této doby v mapovaných místech nikdy fyzicky nebyla. Často navíc vzájemně přebírali podkladová data, proto této klasifikaci nelze beze zbytku věřit. Zajímavé by v tomto kontextu byla analýza sídel, které za hrad nebyly označeny, a ve skutečnosti jimi jsou. Dají se taková místa na mapách nalézt či nikoliv? Kapitola 6 je věnována metodice analýz kartografických děl včetně kartometrické fáze realizované v programu Map Analyst. Kapitola je zpracována přehledně a s dostatečnou hloubkou výkladu.

Přehled dosažených výsledků přináší kapitola 7. V této části diplomant odvedl obrovské množství takřka mravenčí práce. Mapy nejprve podrobil pečlivé analýze a porovnal všechny nalezené hrady se skutečností, problematika místa publikoval a poměrně široce komentoval v práci. Nalezl řadu nesrovnalostí v existující literatuře, revidoval dokonce výsledky publikované prof. Kuchařem týkající se kategorizace hradů. Dále provedl morfologické analýzy jednotlivých kartografických znaků (velikost, tvar grafické provedení), zabýval se také problematikou lokalizace znaků a analýzou názvosloví (včetně nejednoznačnosti popisů). Od Cringingerovy mapy výše diplomant do analýz zahrnul i hrady, tvrze a kláštery, součástí výstupů jsou analýzy existence/neexistence zákresu objektů starších map na mapách novějších. Autor dochází i k zajímavým výsledkům, poukazuje na nedůslednost Aretina, který nerozlišoval samostatnou kategorii zámků, a všechny v té době existující přestavěné zámky označoval za hrady. Poukazuje také na nejednoznačnost názvosloví a symbologie, duplicitu popisů pro hrady. Přehled dosažených výsledků uvádí i v tabulkách. Výše uvedeným přístupem diplomant názorně ilustroval vývoj symbologie použité pro znázorňování hradů na starých mapách v čase a to v míře a podrobnosti, se kterou doposud nebyla v českých zemích publikována. Tento bod považuji za největší přínos diplomové práce.

Kapitola obsahuje i výstupy kartometrických analýz které zachycují geometrickou přesnost zákresu hradů v porovnání se současným stavem. Autor u každého mapového díla uvádí deset nejpřesněji a nejméně přesně

zakreslených sídel včetně vývoje přesnosti zákresu v čase (která se zlepšila v průběhu století více než dvojnásobně). Součástí kapitoly 7 je návrh nového znakového klíče pro znázornění hradů respektující jeho dobovou podobu. O rozsahu prací diplomata svědčí i seznam všech dohledaných hradů včetně mapových syntagmat.

Zvolené téma je v kontextu historické kartografie aktuální. Téma bylo diplomantem velmi dobře uchopeno a zpracováno; je nutné poznamenat, že je dílo v tomto rozsahu výrazně přesahuje požadavky kladené na magisterskou práci a je unikátní i v soudobé české kartografii (některé pasáže by snesly drobné úpravy doplnění a potřebovaly by ještě badatelsky rozšířit). Autor prokázal hluboké znalosti z oblasti kartografie a podařilo se mu vytvořit rozsáhlou a přínosnou práci, kterou doporučuji k publikaci v některém z odborných časopisů. Jazyk práce je hutný a pro její prostudování je nutné si rezervovat dostatek času.

Diplomant pracoval samostatně, pečlivě a svědomitě, přiměřeně využíval možností konzultací. Předložená diplomová práce má velmi dobrou grafickou úpravu, vzhledem k rozsahu textu zde najdeme několik typografických chyb či nepřesností, které budou zmíněny v oponentském posudku. Za celkový přístup k diplomové práci navrhuji vyslovení pochvaly a zařazení diplomové práce do některé ze studentských soutěží.

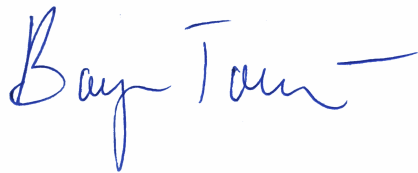
Zadané téma práce byla splněno, práce nevykazuje významnější formální či obsahové nedostatky. Na základě výše uvedeného hodnocení doporučuji předloženou diplomovou práci k obhajobě a hodnotím ji stupněm

-výborně-

V Praze dne 16. září 2011

Ing. Tomáš Bayer, Ph.D.

Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie

Handwritten signature of Tomáš Bayer in blue ink, consisting of the name 'Bayer Tom' followed by a horizontal line.